

Legea nr. 202/2010

privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor^(*)

Art. I.

Codul de procedură civilă, republicat în Monitorul Oficial nr. 45 din 24 februarie 1948, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează așa cum urmează:

1. La articolul 1, după punctul 1 se introduce un nou punct, punctul 1¹, cu următorul cuprins:

„1¹. în primă și ultimă instanță, procesele și cererile privind creanțe având ca obiect plata unei sume de bani de până la 2.000 lei inclusiv”;

Comentariu

Textul este nou introdus în Codul de procedură civilă, reglementând competența și regimul juridic al hotărârilor pronunțate în cauze având ca obiect plata unei sume de bani, întemeiate pe un drept de creanță, cu o valoare mai mică sau egală cu 2000 lei.

Fac obiect al acestei reglementări doar cererile care au ca obiect *plata unei sume de bani*, nu toate cererile evaluabile în bani, și doar în cazul în care pretenția este întemeiată pe un *drept de creanță*⁽¹⁾.

^(*) M. Of. nr. 714 din 26 octombrie 2010.

⁽¹⁾ Din acest punct de vedere, trebuie remarcată modificarea redactării art. I pct. 1 din Legea nr. 202/2010 de către Comisia Juridică, Disciplină și Imunități a Camerei Deputaților, în proiectul de lege elaborat de Guvern textul având următoarea formulare: „1¹. în primă și ultimă instanță, procesele și cererile evaluabile în bani, în valoare de până la 2.000 lei inclusiv”.

Prin urmare, nu fac obiect al acestei reglementări cererile întemeiate pe un drept real, chiar dacă valoarea bunului este mai mică sau egală cu 2000 de lei.

De asemenea, apreciem că nu fac obiect al art. 1 pct. 1¹ cererile având ca obiect constatarea nulității, anularea, rezilierea sau rezoluțiunea unui act juridic, chiar dacă valoarea prestației caracteristice a acestuia este mai mică sau egală cu 2000 de lei, deoarece aceste cereri nu sunt întemeiate pe un drept de creanță. Chiar dacă aceste cereri sunt evaluabile în bani⁽¹⁾, ele nu se încadrează în situația reglementată, deoarece nu vizează realizarea unui drept de creanță, ci verificarea condițiilor de valabilitate ale actului juridic la momentul încheierii acestuia, respectiv îndeplinirea obligațiilor în termenele și condițiile prevăzute în act. În cazul în care, în astfel de situații, capătul de cerere prin care se solicită repunerea părților în situația anterioară este formulat odată cu cererea de constatare a nulității, anulare, reziliere sau rezoluțiune, având în vedere caracterul accesoriu al acestuia, nu vor fi aplicabile dispozițiile art. 1 pct. 1¹ C. proc. civ. Dacă însă acest capăt de cerere este formulat ulterior, pe cale separată, se va aplica art. 1 pct. 1¹ C. proc. civ. dacă repunerea părților în situația anterioară vizează un drept de creanță al cărui obiect are o valoare de până la 2000 lei inclusiv.

Nu are însă relevanță dacă dreptul de creanță intră în conținutul raportului juridic dedus judecătii, fiind născut dintr-un act juridic (de exemplu, se solicită obligarea cumpărătorului la plata unei diferențe de preț) sau a izvorât dintr-un fapt juridic (de exemplu, în cazul în care cererea este întemeiată pe dispozițiile art. 998 – 999 C. civ.). De asemenea, nu are relevanță dacă cererea vizează plata unei sume de bani cu titlu de despăgubire pentru bunul pierdut sau pierit, deoarece și în

⁽¹⁾ Prin Decizia nr. 32 din 09 iunie 2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secțiunile Unite (M. Of. nr. 830 din 10 decembrie 2008), s-a stabilit că „dispozițiile art. 1 pct. 1, art. 2 pct. 1 lit. a) și b) și art. 282¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă se interpretează în sensul că, în vederea determinării competenței materiale de soluționare în primă instanță și în căile de atac, sunt evaluabile în bani litigiile civile și comerciale având ca obiect constatarea existenței sau inexistenței unui drept patrimonial, constatarea nulității, anularea, rezoluțiunea, rezilierea unor acte juridice privind drepturi patrimoniale, indiferent dacă este formulat petitul accesoriu privind restabilirea situației anterioare.”

astfel de situații vorbim tot despre un drept de creanță, nu despre un drept real.

Interesează pentru determinarea competenței și a căii de atac valoarea de la momentul introducerii cererii de chemare în judecată, fiind irelevant dacă ulterior, în cursul judecății, reclamantul mărește această valoare peste 2000 lei, în temeiul art. 132 alin. (2) pct. 2 C. proc. civ. Din acest punct de vedere, chiar dacă, urmare a acestei majorări, valoarea depășește 2000 lei, cererea se va încadra în situația prevăzută de art. 1 pct. 1¹ C. proc. civ., având în vedere și dispozițiile art. 18¹ C. proc. civ. Altfel spus, hotărârea pronunțată nu va fi supusă recursului, chiar dacă în timpul judecății, valoarea obiectului cererii este majorată peste 2000 lei, dacă valoarea indicată la momentul introducerii acțiunii era mai mică sau egală cu 2000 lei.

Ne raliem opiniei exprimate în doctrină conform căreia, în cazul în care prin cererea de chemare în judecată se solicită dobânzi sau penalități pentru un interval de timp anterior sesizării instanței, fiind vorba de sume exigibile la data introducerii cererii de chemare în judecată, ele intră în determinarea obiectului și influențează competența și calea de atac⁽¹⁾. Dacă însă se solicită dobânzi sau penalități pentru viitor, respectiv de la data introducerii cererii de chemare în judecată, ele nu se cumulează cu suma pretinsă prin cerere și deci nu influențează competența sau determinarea căii de atac⁽²⁾.

Din punctul de vedere al competenței materiale, în materie civilă și comercială, cauzele reglementate de art. 1 pct. 1¹ C. proc. civ. erau de competența judecătorei și înainte de apariția Legii nr. 202/2010, având în vedere că, potrivit art. 1 pct. 1, raportat la art. 2 pct. 1 lit. a) și b) C. proc. civ., judecătoriile sunt competente să soluționeze toate cererile evaluabile în bani cu o valoare de până la 100.000 lei inclusiv în materie comercială și de până la 500.000 inclusiv în materie civilă.

Formularea art. 1 pct. 1¹ C. proc. civ. ridică însă o problemă de interpretare în ceea ce privește alte categorii de litigii care, chiar dacă sunt întemeiate pe un drept de creanță iar valoarea obiectului este mai mică sau egală cu 2000 de lei, sunt de competența tribunalului, potrivit unor reguli cu caracter special prevăzute fie de Codul de pro-

⁽¹⁾ A se vedea în acest sens, V.M. Ciobanu, G. Boroș, Drept procesual civil, Curs selectiv, teste grilă, ed. a II-a, Ed. All Beck, București, 2003, p. 136.

⁽²⁾ *Ibidem*, p. 136.

cedură civilă, fie de legi speciale. Astfel, formularea textului nou introdus prin Legea nr. 202/2010 nu permite nicio excepție, de unde s-ar putea trage concluzia că sunt de competența judecătoreii *toate* cererile întemeiate pe un drept de creanță, având ca obiect plata unei sume de bani de până la 2000 lei inclusiv, nu doar cele formulate în materie civilă sau comercială. Cu alte cuvinte, ar reveni în competența judecătoreii, de exemplu, și litigiile de muncă, în cazul în care valoarea creanței solicitată este mai mică sau egală cu 2000 lei, cu atât mai mult cu cât, potrivit art. 2 pct. 1 lit. c) C. proc. civ., tribunalul judecă în primă instanță conflictele de muncă, *cu excepția celor date prin lege în competența altor instanțe*. Ținând cont de aceste observații, art. 1 pct. 1¹ C. proc. civ. ar stabili nu doar o regulă referitoare la caracterul irevocabil al hotărârilor date în cauzele privind creanțe având ca obiect plata unei sume de bani cu o valoare de până la 2000 lei inclusiv, dar și o excepție de la competența tribunalului, în cazul în care cererea se încadrează în aceste situații, cum ar fi în cazul litigiilor de muncă.

O astfel de interpretare considerăm că ar contraveni scopului legiuitorului, acesta neurmărind să aducă în competența judecătoreii cauze care în reglementarea anterioară Legii nr. 202/2010 erau de competența tribunalului, ci doar să limiteze posibilitatea exercitării căilor de atac cu privire la cauze cu o valoare redusă, care erau de competența judecătoreii și înainte de apariția acestei legi. Prin urmare, considerăm că textul de lege nou introdus nu aduce modificări în ceea ce privește competența, cererile la care se referă fiind de competența judecătoriilor și înainte de apariția Legii nr. 202/2010, ci doar în ceea ce privește calea de atac căreia îi este supusă hotărârea pronunțată de judecătorie într-o cauză având ca obiect plata unei sume de bani cu o valoare mai mică sau egală cu 2000 lei. Având în vedere că judecătoria pronunță o astfel de hotărâre în primă și ultimă instanță, tragem concluzia că sentința nu este supusă nici apelului, nici recursului⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Din acest punct de vedere, textul a fost criticat încă din faza de proiect, susținându-se că înlăturarea căii de atac „va duce la sancționarea României de CEDO” (A se vedea „Observațiile Asociației Magistratilor din România la Proiectul Legii privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor în materie civilă”, p. 2, publicate pe site-ul <http://www.asociatia-magistratilor.ro>). Avem rezerve cu privire la această critică, ținând cont de faptul că art. 2 din

Apreciam că dispozițiile art. 1 pct. 1¹ C. proc. civ. nu se aplică procedurilor speciale prevăzute de O.G. nr. 5/2001 privind procedura somației de plată și O.U.G. nr. 119/2007 privind măsurile pentru combaterea întârzierii executării obligațiilor de plată rezultate din contracte comerciale. Astfel, potrivit dispozițiilor speciale din cele două acte normative, ordonanța de plată reglementată de art. 6 alin. (2) din O.G. nr. 5/2001, respectiv de art. 10 alin. (1) din O.U.G. nr. 119/2007

Protocolul nr. 7 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale consacră dreptul la două grade de jurisdicție doar în materie penală. De altfel, într-o situație similară, respectiv cea referitoare la prevederile art. 11 alin. (3) teza a doua din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2003 privind procedura aprobării tacite, Curtea Constituțională a reținut că „Prevederea criticată prin excepția de neconstituționalitate, potrivit căreia hotărârile pronunțate de instanțele judecătorești în această materie sunt irevocabile, nu încalcă prevederile Constituției sau pe cele ale Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Constituția nu cuprinde prevederi care să stabilească căile de atac împotriva hotărârilor judecătorești, stabilind, în art. 129, că acestea se exercită „în condițiile legii”. Curtea reține, de asemenea, că, astfel cum s-a stabilit în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, art. 13 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale se referă la posibilitatea efectivă de a supune judecării unei instanțe naționale cazul violării unui drept consacrat de convenție (cauza *Kudla c. Poloniei*, 2000) și, în consecință, „nu impune un anumit număr al gradelor de jurisdicție sau un anumit număr al căilor de atac” (Decizia Curții Constituționale nr. 288 din 3 iulie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 560 din 5 august 2003). Totodată, în conformitate cu prevederile art. 126 alin. (3) și ale art. 129 din Constituție, Curtea a statuat, prin Decizia nr. 288 din 3 iulie 2003, că „accesul la justiție nu presupune și accesul la toate mijloacele procedurale prin care se înfăptuiește justiția, iar instituirea regulilor de desfășurare a procesului în fața instanțelor judecătorești, deci și reglementarea căilor ordinare sau extraordinare de atac, este de competența exclusivă a legiuitorului, care poate institui, în considerarea unor situații deosebite, reguli speciale de procedură. Astfel, accesul liber la justiție nu înseamnă accesul la toate structurile judecătorești și la toate căile de atac” (A se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 251/2005, referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 11 alin. (3) teza a doua din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2003 privind procedura aprobării tacite, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 622 din 18.07.2005).

rămâne supusă cererii în anulare reglementate de art. 8 din O.G. nr. 5/2001, respectiv art. 13 din O.U.G. nr. 119/2007.

De asemenea, apreciem că nu sunt supuse prevederilor art. 1 pct. 1¹ C. proc. civ. o serie de proceduri speciale reglementate în Codul de procedură civilă în materia executării silite, cum ar fi validarea popririi (art. 460 C. proc. civ.), stabilirea sumei ce urmează a fi plătită ca echivalent al valorii lucrului în cazul imposibilității predării acestuia (art. 574 C. proc. civ.), obligarea debitorului la plata de daune-interese în cazul în care nu execută o obligație de a face *intuitu personae* sau o obligație de a nu face (art. 580³ C. proc. civ.).

Hotărârile date de judecătoria asupra cererilor reglementate de art. 1 pct. 1¹ C. proc. civ. sunt pronunțate în primă și ultimă instanță, de unde tragem concluzia că aceste sentințe nu sunt supuse nici apelului, nici recursului⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Din acest punct de vedere, textul a fost criticat încă din faza de proiect, susținându-se că înlăturarea căii de atac „va duce la sancționarea României de CEDO” (A se vedea „Observațiile Asociației Magistraților din România la Proiectul Legii privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor în materie civilă”, p. 2, publicate pe site-ul <http://www.asociatia-magistratilor.ro>). Avem rezerve cu privire la această critică, ținând cont de faptul că art. 2 din Protocolul nr. 7 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale consacră dreptul la două grade de jurisdicție doar în materie penală. De altfel, într-o situație similară, respectiv cea referitoare la prevederile art. 11 alin. (3) teza a doua din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2003 privind procedura aprobării tacite, Curtea Constituțională a reținut că „Prevederea criticată prin excepția de neconstituționalitate, potrivit căreia hotărârile pronunțate de instanțele judecătorești în această materie sunt irevocabile, nu încalcă prevederile Constituției sau pe cele ale Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Constituția nu cuprinde prevederi care să stabilească căile de atac împotriva hotărârilor judecătorești, stabilind, în art. 129, că acestea se exercită „în condițiile legii”. Curtea reține, de asemenea, că, astfel cum s-a stabilit în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, art. 13 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale se referă la posibilitatea efectivă de a supune judecării unei instanțe naționale cazul violării unui drept consacrat de convenție (cauza *Kudla c. Poloniei*, 2000) și, în consecință, „nu impune un anumit număr al gradelor de jurisdicție sau un anumit număr al căilor de atac” (Decizia Curții Constituționale nr. 288 din 3 iulie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 560 din 5 august 2003). Totodată, în con-

Corelativ, se modifică și art. 299 prin introducerea unui nou alineat, alineatul (1)¹⁾, cu următorul cuprins: „Nu sunt supuse recursului hotărârile pronunțate în cererile prevăzute la art. 1 pct. 1^{1) (1)}”.

Având în vedere și dispozițiile art. 377 alin. (2) pct. 5 C. proc. civ., potrivit cu care au caracter irevocabil „orice alte hotărâri care, potrivit legii, nu mai pot fi atacate cu recurs”, tragem concluzia că hotărârile pronunțate de judecătoria în primă și ultimă instanță sunt irevocabile, cu toate consecințele care decurg din acesta, respectiv:

- vor putea fi atacate cu contestație în anulare sau revizuire, în termenele și condițiile prevăzute de lege pentru aceste căi de atac de retractare;

- în materie comercială, vor putea fi puse în executare fără îndeplinirea unei alte formalități, potrivit art. 720⁹ C. proc. civ. (nemaifiind vorba, de un caracter executoriu vremelnic, ca în cazul hotărârilor pronunțate în primă instanță, conform art. 720⁸ C. proc. civ., raportat la art. 278 pct. 8 C. proc. civ.); altfel spus, hotărârile pronunțate în primă instanță în materie comercială au caracter executoriu vremelnic, fiind puse în executare fără investire cu formulă executorie ca urmare a caracterului executoriu de drept, iar hotărârile pronunțate în primă și ultimă instanță în materie comercială nu au caracter executoriu de drept însă, fiind irevocabile, se execută fără a mai fi necesară investirea cu formulă executorie conform art. 720⁹ C. proc. civ.

- în materie civilă, sentințele pronunțate în cauze având ca obiect plata unei sume de bani cu o valoare mai mică sau egală cu 2000 lei vor putea fi puse în executare, având caracter irevocabil, însă numai

fornitate cu prevederile art. 126 alin. (3) și ale art. 129 din Constituție, Curtea a statuat, prin Decizia nr. 288 din 3 iulie 2003, că „accesul la justiție nu presupune și accesul la toate mijloacele procedurale prin care se înfăptuiește justiția, iar instituirea regulilor de desfășurare a procesului în fața instanțelor judecătorești, deci și reglementarea căilor ordinare sau extraordinare de atac, este de competența exclusivă a legiuitorului, care poate institui, în considerarea unor situații deosebite, reguli speciale de procedură. Astfel, accesul liber la justiție nu înseamnă accesul la toate structurile judecătorești și la toate căile de atac”. (A se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 251/2005, referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 11 alin. (3) teza a doua din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2003 privind procedura aprobării tacite, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 622 din 18.07.2005).

⁽¹⁾ A se vedea *infra*, comentariile la art. I pct. 28 din Legea nr. 202/2010.

după învestirea cu formula executorie prevăzută de art. 269 alin. (1) C. proc. civ., conform art. 374 alin. (1) și 376 alin. (1) C. proc. civ., chiar dacă acestea ar fi pronunțate în cauzele la care se referă art. 278 C. proc. civ., deoarece, fiind pronunțate în primă și ultimă instanță, ele nu sunt hotărâri cu executare vremelnică.

Punerea în aplicare

În ceea ce privește aplicarea în timp, raportat la dispozițiile art. 725 alin. (1) C. proc. civ. și ale art. XXII alin. (2) din Legea nr. 202/2010, art. 1 pct. 1¹ C. proc. civ. este de imediată aplicare, deoarece nu se încadrează în situațiile prevăzute expres de lege în care textele modificatoare sau nou introduse prin Legea nr. 202/2010 se vor aplica doar proceselor, cererilor și sesizărilor începute, respectiv formulate după intrarea în vigoare a acestei legi. Prin urmare, articolul se va aplica și proceselor în curs, astfel încât hotărârea pronunțată într-o cauză având ca obiect plata unei sume de bani de până la 2000 de lei inclusiv după data intrării în vigoare a Legii nr. 202/2010 are caracter irevocabil, indiferent dacă cererea de chemare în judecată este formulată anterior sau ulterior intrării în vigoare a legii.

Această concluzie este confirmată și de interpretarea art. 725 alin. (3) C. proc. civ., potrivit cu care hotărârile pronunțate înainte de intrarea în vigoare a legii noi rămân supuse căilor de atac și termenelor prevăzute de legea sub care au fost pronunțate. *Per a contrario*, hotărârile pronunțate după intrarea în vigoare a legii noi sunt supuse căii de atac prevăzute de aceasta. Dacă legea nouă prevede că hotărârea este irevocabilă, iar hotărârea se pronunță de instanță după intrarea în vigoare a acesteia, împotriva acestei hotărâri nu se va mai putea exercita apelul sau recursul, fiind irelevantă data introducerii cererii de chemare în judecată sau data la care instanța a rămas în pronunțare. Chiar și în situația în care instanța rămâne în pronunțare înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 202/2010, dar amână pronunțarea, iar aceasta are loc după intrarea în vigoare a legii, hotărârea va fi supusă căii de atac prevăzute de legea nouă, în speță va fi irevocabilă, dacă se încadrează în situația prevăzută de art. 1 pct. 1¹ C. proc. civ.

În cazul în care hotărârea a fost pronunțată înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 202/2010, ea rămâne supusă recursului, chiar dacă ar fi comunicată după intrarea în vigoare a legii. Cu atât mai mult, recursurile aflate pe rol la momentul intrării în vigoare a Legii nr. 202/2010,

formulate împotriva hotărârilor pronunțate în cauze care se încadrează în situația prevăzută de art. 1 pct. 1¹ C. proc. civ., vor fi soluționate în continuare, neputând fi respinse ca inadmisibile.

În cazul în care însă un altfel de recurs ar fi admis, iar instanța ar dispune casarea cu trimitere spre rejudecare, hotărârea pronunțată de judecătoria în urma rejudecării este irevocabilă, neavând relevanță că prima hotărâre casată a fost supusă recursului.

Propuneri de lege ferenda

Ținând cont și de observațiile făcute cu privire la Proiectul Legii privind unele măsuri de accelerare a soluționării proceselor, considerăm că se impune modificarea redactării art. 1 pct. 1¹ C. proc. civ., în sensul menționării exprese a faptului că acesta se aplică doar în materie civilă și comercială. De asemenea, folosirea sintagmei „procese și cererile privind creanțe având ca obiect plata unei sume de bani de până la 2.000 lei inclusiv” este improprie, făcându-se confuzie între obiectul cererii de chemare în judecată, respectiv pretenția referitoare la plata unei sume de bani, și temeiul acestei pretenții, respectiv dreptul de creanță. Prin urmare, propunem reformularea textului, cu următoarea redactare: „în primă și ultimă instanță, procesele și cererile în materie civilă și comercială având ca obiect plata unei sume de bani de până la 2.000 lei inclusiv;”⁽¹⁾

De asemenea, corelativ cu introducerea pct. 1¹ al art. 1 din Codul de procedură civilă, considerăm că ar fi fost utile cel puțin alte două modificări, pe care le menționăm cu titlul de propuneri *de lege ferenda*:

– ținând cont de mărirea numărului cauzelor în care judecătoria pronunță o hotărâre în primă și ultimă instanță, respectiv o hotărâre irevocabilă (a se vedea și art. X și XI din Legea nr. 202/2010), considerăm că ar fi utilă modificarea art. 24 C. proc. civ., în sensul reglementării ca situații de incompatibilitate a acelorora în care un judecător soluționează o contestație în anulare sau o cerere de revizuire îndreptată împotriva propriei hotărâri.

⁽¹⁾ A se vedea Punctul de vedere referitor la proiectul Legii privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor al Direcției Legislație, documentare și contencios a Consiliului Superior al Magistraturii, nr. 19573/1154/2010, publicat pe site – ul www.csm1909.ro;

În actuala reglementare, astfel de situații nu reprezintă motive de incompatibilitate, aspect reținut și de Înalta Curte de Casație și Justiție prin decizia nr. II/2007, prin care a admis recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în sensul în care, în aplicarea dispozițiilor art. 24 din Codul de procedură civilă, judecătorul care soluționează fondul cauzei nu devine incompatibil să soluționeze cererea de revizuire sau contestația în anulare. În motivarea acestei decizii, Înalta Curte de Casație și Justiție reține că „în principiu, în calea extraordinară de atac a contestației în anulare, ca și în aceea a revizuirii nu se realizează un control judiciar asupra unei judecăți anterioare, ci se trece la soluționarea din nou a aceleiași pricini, ca urmare a introducerii unei cereri prin care se tinde la retractarea hotărârii pronunțate anterior, ceea ce și explică nereglementarea în art. 24 din Codul de procedură civilă, ca situație de incompatibilitate, a cazului în care judecătorul participă la soluționarea aceleiași pricini în contestația în anulare sau în revizuire.

Cu toate acestea, pot exista situații în care judecătorul investit cu soluționarea unei astfel de căi extraordinare de atac să fie pus în situația de a-și evalua propria hotărâre sub un aspect cu privire la care și-a exprimat deja opinia, caz în care, pentru a asigura deopotrivă imparțialitatea, cât și aparența de imparțialitate pe care le reclamă desfășurarea unui proces echitabil, acesta să considere că este totuși necesar să se abțină de la judecata pricinii.

Așa fiind, concluzia ce se impune este aceea că judecătorul care a făcut parte din completul care a judecat fondul cauzei nu devine incompatibil să soluționeze cererea de revizuire sau contestația în anulare, ceea ce nu exclude însă posibilitatea ca, în funcție de motivul pe care se întemeiază calea extraordinară de atac și de circumstanțele concrete ale cauzei, să existe un temei pentru abținerea ori recuzarea judecătorului care, în actuala reglementare, constituie impedimente legale diferite de acela al incompatibilității.”

Cu alte cuvinte, potrivit actualei reglementări, în cazul în care același judecător care a pronunțat hotărârea atacată este investit cu soluționarea contestației în anulare sau revizuirii, acesta poate fi doar recuzat sau se poate abține în condițiile art. 27 pct. 7 C. proc. civ. (dacă și-a spus părerea cu privire la pricina ce se judecă), doar în cazurile în care motivul de revizuire sau de contestație în anulare vizează soluția dată pe fond sau eventual după admiterea contestației

în anulare sau revizuirii, cu prilejul rejudecării pe fond a pricinii. Or, în majoritatea situațiilor, cazurile de contestație în anulare sau revizuire nu vizează soluția dată pe fond (în cazul contestației în anulare niciodată, în cazul revizuirii, eventual motivele de la punctele 4, 5, 9 sau 10), ci doar greșeli procedurale, situații în care motivul de recuzare nu este întemeiat.

În Noul Cod de procedură civilă, conform art. 40 alin. (1), judecătorul care a soluționat cauza nu poate soluționa nici contestația în anulare sau revizuirea, acesta fiind un caz de incompatibilitate de ordine publică, potrivit art. 44.

Apreciem ca utilă includerea acestei situații în cazurile de incompatibilitate prevăzute de art. 24 C. proc. civ.

– modificarea art. 374 C. proc. civ., în sensul ca la alineatul (1) să se adauge un nou caz în care hotărârea poate fi executată fără învestire cu formulă executorie, respectiv cazul prevăzut la art. 1 pct. 1¹ C. proc. civ. În acest fel, inclusiv hotărârile pronunțate în materie civilă în primă și ultimă instanță de către judecătoria vor putea fi executate fără a fi necesară învestirea cu formulă executorie.

2. La articolul 20, punctul 2 se modifică și va avea următorul cuprins:

„2.⁽¹⁾ când două sau mai multe instanțe s-au declarat necompetente de a judeca aceeași pricină”.

Comentariu

Modificarea a intervenit ca urmare a noii redactări a art. 158 alin. (3) C. proc. civ., potrivit cu care „dacă instanța se declară necompetentă, hotărârea nu este supusă niciunei căi de atac, dosarul fiind trimis de îndată instanței competente sau, după caz, altui organ cu activitate jurisdicțională competent.” Fiind eliminat din reglementare recursul căruia îi era supusă hotărârea de declinare a competenței,

⁽¹⁾ Anterior acestei modificări, textul avea următorul conținut: „2. când două sau mai multe instanțe, prin hotărâri irevocabile, s-au declarat necompetente de a judeca aceeași pricină”.

conflictul de competență devine actual chiar la momentul pronunțării hotărârii de declinare înapoi către instanța inițial sesizată.

Prin urmare, instanța care pronunță a o astfel de hotărâre va trimite de îndată dosarul instanței ierarhic superioare comune în vederea soluționării conflictului de competență, nemaifiind necesară trecerea vreunui termen sau soluționarea vreunei căi de atac. Hotărârea de declinare de competență nefiind supusă niciunei căi de atac, nu va putea fi atacată nici cu apel sau recurs, dar nici cu contestație în anulare sau revizuire, conflictul de competență producându-se de îndată ce instanța către care s-a făcut declinarea îi declină la rândul său competența în favoarea instanței inițial sesizate.

Punerea în aplicare

Textul de lege nu este de imediată aplicare, urmând să se aplice doar în procesele care vor porni după intrarea în vigoare a Legii nr. 202/2010, conform art. XXII alin. (2) din acest act normativ.

Propuneri de lege ferenda

Apreciem că ar fi fost utilă pentru accelerarea soluționării proceselor și modificarea tezei a doua a art. 22 alin. (5) C. proc. civ., în sensul ca toate hotărârile prin care se rezolvă un conflict de competență să fie irevocabile, nu doar cele pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție.

3. „După articolul 40¹ se introduce un nou articol, articolul 40², cu următorul cuprins:

„Art. 40². (1) Strămutarea pricinii nu poate fi cerută din nou, pentru același motiv, în afară de cazul în care noua cerere se întemeiază pe împrejurări necunoscute la data soluționării cererii anterioare sau ivite după soluționarea acesteia.

(2) Cererea de strămutare a cauzei introdusă cu nerespectarea prevederilor alin. (1) este inadmisibilă.”